

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 116

חיי שרה תש"ע

שהיה מבורך בכל דבר. והרי הגמרא אומרת השרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה, וא"כ איך אפשר לומר שאברהם אבינו היה מבורך בכל? ובאמת צריך להבין מדוע לא נשא אברהם אבינו אשה, ועל זה אומר רש"י, שמאחר שהיה לו בן והיה צריך להשיאו אשה והדין הוא שאם הוא צריך לישא, ובנו צריך, בנו קודם. א"כ, היה צריך קודם להשיא אשה ליצחק ולכן התעכב מלישא אשה לעצמו.

"ואל מולדתי תלך" (כד ד)

אברהם אבינו השביע את העבד על שני דברים א. שלא יקח אשה ליצחק מבנות כנען ב. שילך אל ארצו ומולדתו של אברהם אבינו לקחת משם אשה ליצחק.

והנה יש להבין לשם מה השביע אברהם אבינו את אליעזר את השבועה הראשונה, הרי ברגע ששלח אותו לחרון ונתן לו שליחות רק לגבי אשה מחרון, מה צריך עוד להשביע שלא יקח מבנות הכנעני, הלא גם אם יקח, לא יהיה לזה תוקף, כיון שעל זה לא קיבל שליחות?

ומתוך הגר"ז סורוצקין זצ"ל בספרו "אזנים לתורה" שחשש אברהם אבינו ע"ה לצערה ובזיונה של האשה ומשפחתה. אם יקדש אליעזר אחת מבנות כנען, היא תחשוב שהיא מאורסת ליצחק והיא כלתו של נשיא הארץ, אברהם אבינו, ובסוף תשוב לביתה בבושת פנים, כי יתברר שאין תוקף לקידושין, ולכן השביע אברהם אבינו את אליעזר כדי למנוע צער שאולי יבוא לאיזו בת.

"וכל טוב אדוניו בידו" (כד ו)

עיין בפירוש רש"י שהכוונה לשטר מתנה שנתן אברהם אבינו לאליעזר.

ובספר "ברכת יצחק" כותב הרב יצחק שוויגר זצ"ל, שאליעזר היה ממונה עכשיו לחפש אשה שתבנה את כל בית ישראל, שתהיה הסבתא של משה רבינו, ושל הרמב"ם של רשב"י ושל כל עם ישראל. ואם ח"ו היה לוקח אשה לא טובה ולא היה עומד שם ומתפלל מכל הלב למצוא אשה ראויה, מי יודע מה היה ההמשך של כל עם ישראל, ולכן נאמר "וילך העבד וכל טוב אדוניו

"ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדה בכסף מלא יתננה לי" (כג ט)

ויש לדייק שהפסוק מתחיל עם מתנה – "ויתן לי", ממשיך במכר – "בכסף מלא", ומסיים במתנה – "יתננה לי".

ומתמצים המפרשים (האור החיים הקדוש והתפארת יהונתן) שאברהם אבינו פחד שאחרי שיקנה את השדה יבואו אנשים ששדותיהם גובלים בשדה זה, וידרשו את השדה לעצמם מדין "בר מצרא". (שכני השדה זכאים לקנותו לפני אדם אחר). או שיבוא עפרון עצמו ויטען טענת אונאה, שאילו היה יודע את ערכה של השדה היה מוכר אותה בהרבה יותר כסף. ולכן אמר אברהם אבינו אני את השדה הזה רוצה במתנה, אני מוכן לשלם כמה שתרצה – "בכסף מלא", אבל בחוזה יהיה כתוב שזה במתנה. ובה יפטרו כל הבעיות, כיון שגם בר מצרא וגם אונאה לא שייכים במתנה אלא רק במכר.

ובספר "ברכת אליהו" של הגאון רבי אליהו זואק זצ"ל הוסיף שגם במכר יש מצב שבו אין טענת בר מצרא, כגון שהמצרן (השכן של השדה) היה המתווך, וממילא אינו יכול לטעון שהוא רוצה את השדה לעצמו. לכן הקפיד אברהם אבינו לבקש מבני חת שהם ידברו עם עפרון, וכמו שכתוב בפסוק "וידבר איתם לאמר אם יש את נפשכם לקבור את מתי מלפני שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר" והלא הפסוק אומר בפרוש בהמשך, שעפרון יושב בתוך בני חת, אז בשביל מה צריך את בני חת בענין, ידבר אברהם אבינו ישירות עם עפרון? אלא, אומר ה"ברכת אליהו" שאברהם אבינו רצה שבני חת יהיו המתווכים כדי שלא יוכלו לטעון טענת בר מצרא.

"ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל" (כד א) וברש"י, "בכל" עולה בגימטריה בן, ומאחר שהיה לו בן היה צריך להשיאו אשה.

שואל אדונינו דוד בעל הט"ז, בספרו "דברי דוד" על רש"י, מה ראה רש"י להאריך בלשונו ולומר "ומאחר שהיה לו בן" והרי יכול היה רש"י לקצר ולומר בכל בגימטריה בן, והיה צריך להשיאו אשה?

ומתוך הט"ז, דלרש"י היה קשה שבמקרא כתוב ה' ברך את אברהם בכל, ופשוטו של מקרא, בכל - הכוונה

בידו". בידו היה עכשיו לגרום לאדוניו את הטוב ביותר וחיו ההיפך.

"ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני" (כד יד)

בספר **"אהבת שלום"** כותב הרב מנחם מנדל קופל זצ"ל, שאליעזר היה כפי שאומרים חז"ל, אדם גדול, היה שולט ביצרו כמו אברהם אבינו, היה זיו איקונין שלו דומה לאברהם אבינו והיה דולה ומשקה מתורתו של רבו. והנה אדם זה יצא בבוקר מבאר שבע ואחה"צ מצא את עצמו בחרן, אחרי שקפצה לו הדרך, ועכשיו נעמד להתפלל שהשידוך יגמר עוד היום. חשש אליעזר שמא יתחיל היצר הרע לפתותו שיפול בגאווה שהכל בזכותו ויש לו מהלכים בשמים וכו' וכו'. ולכן התפלל **"ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני"** כלומר, שאדע שכל מה שנעשה כאן הוא לא בזכותי ולא כוחי ועוצם ידי, אלא ע"י התפילה שהתפללתי אליך.

"גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון" (כד כה)

מפרש הגאון רבי יוסף חיים מבגדד בספרו **"עוד יוסף חי"**: רבקה רצתה לרמוז לאליעזר שאדם כמוהו לא יאכל מלחמם של בתואל ולבן משום שהם צרי עין, והפסוק אומר **"אל תלחם לחם רע עין"**. וכדי לרמוז לו על צרות העין של בית אביה, ענתה לו, **"גם תבן גם מספוא רב עמנו"**, אצלנו יש תבן ומספוא לבהמות אך לא מהסוג הדק שנעים לבהמות לאכלו, אלא מספוא רב, כלומר גס, כדי שהבהמות יאכלו מעט... ועוד הוסיפה, בדרך כלל המספוא עומד במחסן וכשרוצים מוציאים משם. אך הואיל ובבית אביה פחדו שמשוהו בטעות יקח קצת מהמספוא, לכן שמו את המספוא בתוך הבית, וזהו **"גם תבן גם מספוא רב עמנו"**, ועוד הוסיפה רבקה, שגם במקום שהכינו לאורח ללון לא נתנו לו חס וחלילה מקום מרווח, אלא מלינים אותו בחדר צר שמספיק בקושי למיטה עצמה ולא ישאר בו אפילו ס"מ פנוי להוריד את הרגלים מהמיטה. כדי שיהיה לאורח כמו קבר, ולא ירצה להשאר אצלם... וזהו **"גם מקום ללון"**.

"ותלד שרה וגו' אחרי זקנתה" (כד לה)

שואל הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו **"טעמא**

דקרא" לשם מה מספר אליעזר שיצחק נולד אחרי ששרה כבר הזדקנה, מה זה קשור לענין השידוך?

והתשובה היא, אומר הגר"ח, שהם הרי הכירו את אברהם ושרה, שהרי היו קרובי משפחתם, ולכן חששו שאם שרה ילדה את יצחק בגיל נורמלי, הרי יוצא שיצחק עכשיו כבר בן מאה שנים או יותר, ואליעזר רוצה לקחת לו לאשה ילדה בת שלוש... לכן אמר להם שיצחק נולד אחרי זקנתה של שרה והוא בקושי בן ארבעים שנה. וא"כ, אפשר לעשות את השידוך.

"מה יצא הדבר" (כד נ)

בספר **"דרך שיחה"** כותב בשם הגר"ח קנייבסקי שליט"א שבשידוכים יש השגחה גלויה מיוחדת. וסיפר הגר"ח ששדכן אחד הציע שידוך לאדם, לפי דרך העולם היה המשודך צריך לחטוף את ההצעה, אבל לא חפץ בה. לאחר זמן נשא זה אשה וזו נשאה לאיש. שאל השדכן את המשודך: מדוע לא חפץ בהצעה זו שהציע לו? והשיבו, הרי יש לה גיבנת... למעשה לא היה מעולם דבר כזה והתברר שהלך לראות את המדוברת והתחלפה באחרת, וכך היה רצון ה' שלא יצא זיווג מאלו.

ועוד ספר מרן החזון איש זצ"ל כי נכנס אליו אחד ושאל על בחור שהחזון איש הכירו, איך הוא בלימוד, וענהו החזון"א, יכול להיות יותר טוב. אמר השואל, הרי כל אחד יכול להיות יותר טוב?... ושוב שאל, ואיך הוא ביראת שמים, וענהו החזון"א כנ"ל, יכול להיות יותר טוב! ושוב אמר השואל, כל אחד יכול להיות יותר טוב...

וכך על כל פרט ששאלו הלך המשא ומתן כנ"ל... כשיצא השואל אמר שהחזון"א שיבח את הבחור והשידוך אכן יצא לפועל.

אמר החזון"א לאחותו, אשת מרן הסטייפלר זצ"ל: דבר משונה, השואל בר דעת הוא, וכי אינו מבין מה שמדברים עמו? אלא, כששידוך צריך להיות – לא יעזור כלום!

פעם אמרתי ענין זה לפני אנשים בשיעור ואחד מהם קפץ ואמר, אכן, המילה שידוך מורכבת משמותיו של הקב"ה. החצי הראשון של המלה הוא ש-ד-י, והחצי השני כ"ו כמנין י-ק-ו-ק.

